

A 1688/tillväxt

Behandlas i Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om flyktinginvandring och arbetsmarknadspolitik****Förslag**

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Inleda ett informationsutbyte, om hur våra länder hanterar flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden, och att dessa diskussioner syftar till att nå fram till förslag om lämpliga reformer och policylösningar som kan appliceras i flera av länderna. Framför allt kunde det vara intressant att se på vilka konkreta åtgärder och verktyg i länderna, som har haft en mätbart positiv effekt.

att Överväga om det kan finnas anledning att utveckla skraddarsydd regelverk eller modeller för vissa grupper av arbetssökande, utan att för den sakens skull favorisera någon grupp framför andra.

att överväga om resurser skall avsättas för att möjliggöra nordisk forskning och analysarbete om flyktingars och invandrares inträde på den nordiska arbetsmarknaden på kort och långs sikt.

Bakgrund

Den pågående flyktinginvandringen från Mellanöstern tvingar alla nordiska länder till en kritisk utvärdering av sin arbetsmarknadspolitik. Det är inget nytt att nya grupper av invandrare kommer till våra länder, och att vi sedan en längre tid har samlat erfarenheter om invandrarnas integration på arbetsmarknaden. Den pågående flyktinginvandringen sker dock snabbt och i väldigt stor omfattning. Därutöver kommer många från ursprungsländer som Irak och Somalia, och det har än så länge visat sig vara svårt att åstadkomma tillfredsställande sysselsättningsgrader för invandrare från just dessa länder. Kanske finns det anledning att överväga om regler eller praxis kunde skraddarsys efter målgrupp, om det så är en yrkesgrupp eller en nationalitetsgrupp eller en grupp med en viss utbildningsnivå? Detta får dock inte ske på ett sådant sätt att någon grupp på ett osakligt sätt kan komma att favoriseras framför andra.

Europa står inför stora utmaningar när det gäller att hantera migration och att ta emot människor på flykt. För att säkerställa att de som har rätt till skydd också får det även i framtiden, är det viktigt att de som vill bli boende i våra nordiska länder får

kännedom och tillgång till såväl de rättigheter som skyldigheter som gäller här. Möjligheten att snabbt komma i arbete och egen försörjning spelar här en nyckelroll.

Alla de nordiska länderna har sina egna och differentierade arbetsmarknadspolitiska verktyglådor och traditioner och det finns varken goda skäl eller någon politisk vilja för helt gemensamma arbetsmarknadspolitiska lösningar. Däremot tycker vi att det kan vara nyttigt att initiera en gemensam diskussion samt ett effektivt informationsutbyte om hur våra länder hanterar flyktinginvandringen. Inom en sådan pragmatisk realism kan det dock också rymmas effektiva gemensamma förslag om lämpliga reformer och policylösningar. Ett nordiskt erfarenhetsutbyte och informationsutbyte (forskning) bör kunna ta fram och dokumentera de verktyg och den policy som bevisligen har resulterat i att fler har kommit i arbete.

Detta ställningstagande betraktar flyktinginvandringen ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Det är självklart att flyktinginvandringen inte främst handlar om ekonomi, arbetsmarknad eller offentliga finanser. Arbetsmarknadens funktionssätt avgör dock i hög grad våra samhällens förmåga att varaktigt erbjuda ett bättre liv åt dem som flyttar hit, och den har också en avgörande betydelse för hur attityderna gentemot invandrarna utvecklas.

Några utgångspunkter och insikter för arbetsmarknadspolitikens utformning och det nordiska samarbetet i detta nya läge skulle kunna vara:

- 1) För de asylsökande som har fått eller sannolikt kommer att få uppehållstillstånd ska man sträva efter en så pass snabb och varaktig integration till arbetsmarknaden som möjligt. Endast på så sätt går det att undvika att flyktinginvandringen blir en tung börda för den offentliga ekonomin. Det finns skäl att politiskt verka för att minska antalet asylsökande, men denna strävan ska inte underminera arbetsmarknadspolitiken som ska sträva efter en snabb integration på arbetsmarknaden.
- 2) Eftersom många flyktinginvandrades produktiva förmågor och kunskaper, åtminstone i början, kommer att vara svaga, ska man kritiskt pröva och undersöka olika sätt att skapa incitament för arbetsgivare att anställa även sådana personer. Detta dock utan att andra svaga grupper i samhället kommer i sämre läge. Grundprincipen på den nordiska arbetsmarknaden ska alltid vara en rättvis behandling, men inte nödvändigtvis en identisk behandling.
- 3) Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att skapa nya lösningar som tillåter att invandrare och personer från andra svaga grupper kommer in på arbetsmarknaden. Olika former av lärlingsverksamhet kunde vara aktuell. Man kunde också på ett bättre sätt försöka kombinera yrkesutbildning med jobb där man lär på arbetsplatsen. Sådana initiativ och förslag har på sistone framförts av nationalekonomiska experter i flera länder, bland annat i Sverige och Tyskland. Man ska dock inte sträva efter differentierade lönesystem eller arbetsmarknadsregler för invandrare och övriga på arbetsmarknaden. Detta skulle strida mot grundläggande rättsprinciper. Målet är

att skapa lika möjligheter för alla, inte att skapa ett system med andra klassens medborgare.

4) Arbetsmarknadspolitiska reformer och åtgärder ska generellt vara inriktade mot hela arbetsmarknaden. Vi vill inte skapa två arbetsmarknader utan jobba utifrån avtalsfrihetens principer. Trots att flyktinginvandrare i många avseenden är i behov av särskilda åtgärder, måste den nordiska arbetsmarknadspolitiken i grund och botten vara universalistisk. Generellt ska man utgå från att goda arbetsmarknadspolitiska reformer gagnar både invandrare och den nuvarande arbetskraften.

5) Trots att många invandrare, åtminstone i början, är i behov av utbildning, finns det också många välutbildade personer bland dem som nu söker uppehållstillstånd. Det är därför viktigt att se till att deras utbildning valideras och vid behov raskt kompletteras så att de kan börja arbeta och därmed skapa ett bättre liv för sig själva och bidra till samhällets resurser.

6) Det är viktigt att samarbeta med representativa organisationer av invandrare, samt fackföreningsrörelsen. Det är dock regeringarna och de nationella parlamenten som ska bära det slutgiltiga ansvaret.

7) Man kan knappast överdriva vikten av lyckad arbetsmarknadsintegration. Undersökningarna kring terrorattackerna i Frankrike och Belgien visar hur mycket problemet med våldsamt jihadism har att göra med långtidsarbetslöshet och fattiga förortsungdomar utan positiva framtidsutsikter. De som lockas av den våldsamma jihadismens budskap verkar inte främst vara teologiskt djupt troende personer utan individer som inte hittat sin plats inom utbildningssystemet och på arbetsmarknaden. En inkluderande ekonomisk tillväxt är avgörande både för den enskildes möjligheter och för att skapa ett hållbart samhälle. Att ha ett arbete innebär mer än bara en försörjning. En egen lön att leva av är grunden för självständighet och arbetsplatsen är för många ett viktigt socialt sammanhang utanför den närmsta familjen. Detta är lika viktigt för dem som redan är invånare som för de nyanlända. Ett inkluderande samhälle är också en nyckel till att förebygga framväxten av extrema ideologier.

8) Nordiska ministerrådet bör överlägga om resurser bör reserveras för att möjliggöra forskning och analysarbete kring flyktingars och invandrades inträde på arbetsmarknaden på kort och lång sikt, gärna med fokus på att kartlägga vilka konkreta policygrepp och verktyg som har uppvisat tydligt mätbara resultat.

Utskottets synpunkter

Betänkandet baseras på ett medlemsförslag från den Konservativa gruppen i Nordiska rådet. Från flera håll framfördes kritik kring en ursprunglig att-sats i förslaget, som mer eller mindre förordade införandet av låglönejobb i Norden. Medlemsförslaget har i betänkandet därför ändrats och modifierats i sina formuleringar och förslag.

Stockholm, 3 april 2017

Erlend Wiborg (FrP)
Håkan Svenneling (V)
Juhana Vartiainen (saml)
Katri Kulmuni (cent)
Kjell-Idar Juvik (A)
Lars Tysklind (L)
Lena Asplund (M)

Magni Arge (T)
Mikael Staffas (Lib)
Per Olaf Lundteigen (Sp)
Pyry Niemi (S)
Pål Jonsson (M)
Ruth Mari Grung (A)
Torgeir Knag Fylkesnes (SV)

Reservation

Mikkel Dencker (Nordisk Frihet) reserverade sig mot alla tre att-satserna i betänkandet och därmed mot hela betänkandet. Han anser inte att utskottet ska arbeta vidare med saken.

Stockholm, 3 april 2017

Mikkel Dencker (DF)